

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců Mgr. Davida Hipšera a JUDr. Michala Mazance v právní věci žalobkyně: **L. M.**, zastoupené JUDr. Petrou Langerovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Schweitzerova 116/28, Olomouc, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 11. 2013, čj. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 25. 8. 2015, čj. 72 Ad 47/2013 – 178,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 25. 8. 2015, čj. 72 Ad 47/2013 – 178, **se zrušuje**.
- II.** Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 25. 11. 2013, čj. X, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- III.** Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 6292 Kč k rukám její zástupkyně JUDr. Petry Langerové, Ph.D., advokátky se sídlem Schweitzerova 116/28, Olomouc, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 7. 3. 2012, čj. X (dále „rozhodnutí o důchodu“), Česká správa sociálního zabezpečení (dále „žalovaná“) přiznala žalobkyni od 20. 1. 2012 invalidní důchod ve výši 12 703 Kč měsíčně podle § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), neboť podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení v Přerově ze dne 19. 1. 2012 poklesla pracovní schopnost žalobkyně v důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 70 %.

[2] Proti rozhodnutí o důchodu podala žalobkyně námitky. Uvedla, že její invalidita vznikla následkem pracovního úrazu – napadení klientem v kanceláři Městského úřadu Hranice, a tudíž jí žalovaná měla přiznat invalidní důchod podle § 38 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.

[3] Rozhodnutím ze dne 22. 6. 2012, čj. X (dále „rozhodnutí o námitkách“), žalovaná zamítla námitky žalobkyně proti shora uvedenému rozhodnutí o důchodu a toto rozhodnutí potvrdila, neboť podle posudku žalované ze dne 19. 4. 2012 byla žalobkyně shledána invalidní pro invaliditu třetího stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. V důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 70 %; invalidita nevznikla následkem pracovního úrazu.

[4] Proti rozhodnutí o námitkách podala žalobkyně žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě - pobočce v Olomouci. Krajský soud zrušil rozhodnutí o námitkách a vrátil věc žalované k dalšímu řízení rozsudkem ze dne 17. 9. 2013, čj. 72 Ad 41/2012 – 126. Krajský soud uložil žalované znovu rozhodnout o nároku žalobkyně na invalidní důchod, a přitom přihlédnout k závěrům posudku ostravské posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 23. 11. 2012 a znaleckého posudku MUDr. Vítězslava Lorence ze dne 22. 7. 2013, podle kterých žalobkyně není invalidní.

[5] Rozhodnutím ze dne 25. 11. 2013, čj. X (dále „napadené rozhodnutí“), žalovaná změnila rozhodnutí o důchodu tak, že výrokem I. zamítla žádost žalobkyně o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona o důchodovém pojištění a výrokem II. odřála žalobkyni invalidní důchod od 10. 2. 2014 podle § 56 odst. 1 písm. c) a § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.

II.

[6] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 11. 2013 žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci. Krajský soud žalobu zamítl. Ve věci bylo podle krajského soudu sporné, zda je žalobkyně invalidní. Ve správním řízení byl zdravotní stav žalobkyně a jeho vliv na její pracovní schopnost posouzen dvakrát, v obou případech s výsledkem, že žalobkyně je invalidní ve třetím stupni; v nynějším soudním řízení byl stav žalobkyně posouzen znaleckým posudkem MUDr. Tibora Vicsápiho tak, že u žalobkyně se vůbec nejedná o stav invalidity. Závěr tohoto znaleckého posudku se shodoval se závěry znaleckého posudku MUDr. Lorence a posudku posudkové komise, které byly jako důkaz provedeny v předcházejícím soudním řízení vedeném pod sp. zn. 72 Ad 41/2012.

[7] Úkolem krajského soudu bylo vyhodnotit, které z provedených důkazů vzít za základ svého rozhodnutí. Krajský soud není oprávněn sám posuzovat zdravotní stav žalobkyně, neboť se jedná o odbornou medicínskou otázku. Nejsou-li namítány jiné vady řízení, jeho úkolem je pouze ověřit, zda posudek komise či znalce, ze kterého vychází žalobou napadené rozhodnutí, odpovídá požadavkům konstantní judikatury, tj. zda je úplný a přesvědčivý, případně (k žalobní námitce) zda byla posudková komise řádně složena.

[8] Krajský soud dospěl k závěru, že posudek MUDr. Vicsápiho dostal nárokům testu úplnosti, přesvědčivosti a správnosti. Znalec shromáždil úplnou zdravotní dokumentaci žalobkyně a komplexně posoudil její zdravotní stav. Své závěry přesvědčivě odůvodnil. Zařadil příčinu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pod kapitolu V., položku 5b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (dále „vyhláška o posuzování invalidity“), s tím, že jednoznačně zdůvodnil, proč se u žalobkyně nejedná o posttraumatickou stresovou poruchu. Znalec dospěl k tomuto závěru na základě

telefonického hovoru s žalobkyní, během kterého se žalobkyně chovala přiléhavě. Tento závěr odpovídá poznatkům soudu o chování žalobkyně v jiných soudních řízeních, v nichž vystupovala jako opatrovník své matky. V souzené věci nebylo obtížné jednoznačně stanovit, že žalobkyně trpěla pouze lehkým zdravotním postižením, které snižovalo její pracovní schopnost nanejvýš o 20 %. Protože se nejednalo o hraniční případ, nebylo třeba aplikovat zásadu *in dubio pro libertate*.

[9] Soud se nezabýval obecnými námitkami neúplných, nepravdivých a neplatných dokladů a porušení právních principů, neboť podle setrvalé judikatury se soudy zabývají pouze konkrétními námitkami (porušení konkrétního právního předpisu, konkrétních příčin zjištění nesprávného skutkového stavu, konkrétní nesprávný výpočet).

[10] Krajský soud dále neshledal důvodnou námitku, že nebylo možné zamítnout žádost o invalidní důchod, neboť uplynuly lhůty stanovené správním řádem pro přezkumné řízení. V projednávané věci neprobíhalo přezkumné řízení, pouze pokračovalo řízení o námitkách proti rozhodnutí o důchodu po zrušení původního rozhodnutí o námitkách krajským soudem; žalovaná rozhodovala v režimu podle § 78 s. ř. s., tj. byla vázána právním názorem krajského soudu ve zrušujícím rozsudku a mezi podklady nového rozhodnutí zahrnula i důkazy provedené krajským soudem. Žalobkyně nepředložila další podklady pro správní řízení a nerozporovala závěr rozsudku vydaného v předchozím soudním řízení.

[11] Lichá byla i námitka časového omezení platnosti znaleckých posudků. Jak MUDr. Lorenc v předcházejícím soudním řízení, tak MUDr. Vicsápi v nynějším řízení posuzovali zdravotní stav žalobkyně v rozhodném období, tj. od 24. 5. 2010 (napadení žalobkyně jako referentky stavebního úřadu) do 25. 11. 2013 (datum vydání žalobou napadeného rozhodnutí). Po tomto období nebyl soud oprávněn hodnotit zdravotní stav žalobkyně.

[12] Protože z posudků vyplynulo, že žalobkyně vůbec nebyla invalidní, nebylo rozhodné, zda zdravotní stav žalobkyně vznikl následkem pracovního úrazu nebo nikoli. Stejně je bezpředmětné zabývat se její pracovní neschopností a úrazem samotným, neboť tyto skutečnosti brali znalci a posudkové komise v potaz jako součást zdravotní dokumentace žalobkyně. Žalovaná nebyla povinna pořizovat znalecký posudek již ve správním řízení, neboť byla vázána právním názorem soudu a žalobkyně ve správním řízení nečinila žádné další podání, v němž by vyjádřila své pochybnosti o posudcích; tyto námitky uplatnila až v žalobě.

[13] Protože žalobkyně trvala na znaleckém posudku v řízení před soudem, ustanovil soud znalce MUDr. Vicsápiho, se kterým žalobkyně souhlasila; písemně se vyjádřila i tak, že nemá námitky vůči znalcovu konzultantovi z oboru psychiatrie. O tom, které důkazy budou provedeny, nerozhodují účastníci řízení. Soud proto nepřihlédl k návrhu žalobkyně, aby znalec vycházel pouze z lékařských zpráv ošetřujícího psychiatra MUDr. P. a psychologa Mgr. H., a nikoliv z celého spisu.

[14] Krajský soud zdůraznil, že soudy ve správním soudnictví rozhodují na základě principu plné jurisdikce, podle kterého jsou soudy povinny pokračovat v dokazování v případě pochybností; ty vyšly v posuzované věci najevo po zcela překvapivém opačném posouzení invalidity žalobkyně posudkovou komisí a znalcem v předcházejícím soudním řízení. Soudní řízení je ovládáno i zásadou vyšetřovací a soud odpovídá za řádné zjištění skutkového stavu.

[15] Soud nevyhověl návrhu žalobkyně, aby vyšetření bylo provedeno pouze v jejím bydlišti nebo v ordinaci jejího psychiatra v Lipníku nad Bečvou. Zdravotní stav žalobkyně jí nebránil dostavit se na vyšetření ke znalci i konzultantovi; její zástupkyně nadto projevila ochotu ji na místo dopravit, takže překážkou nebyl ani tvrzený nedostatek finančních prostředků

na dopravu. Žalobkyně trvala na osobním vyšetření, přesto se ke znalci nedostavila ani na opakovaná předvolání.

III.

[16] Žalobkyně (stěžovatelka) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Namítla, že se krajský soud nevypořádal se všemi rozhodnými skutečnostmi, zejména pak s námitkami ohledně postupu MUDr. Vicsápiho při zpracování znaleckého posudku.

[17] MUDr. Vicsápi stěžovatelku nevyšetřil a posudek zpracoval toliko na základě neúplné zdravotnické dokumentace; stěžovatelka přitom uvedla seznam konkrétních dokumentů, které měly být součástí zdravotnické dokumentace, avšak znalec je nevzal v potaz. Dále namítla, že znalec svévolně změnil diagnózu stanovenou ošetřujícím lékařem zpětně bez náležitého vyšetření stěžovatelky, a na základě této změny stanovil míru poklesu její pracovní schopnosti.

[18] Vše shora uvedené prokazuje neúplnost, nepřesvědčivost a vnitřní rozpornost znaleckého posudku. Stěžovatelka uzavřela, že nedošlo ke změně rozhodných skutečností.

IV.

[19] Žalovaná odkázala ve vyjádření ke kasační stížnosti na své vyjádření k žalobě. Odborné lékařské posouzení zdravotního stavu a úplnosti zdravotnické dokumentace přísluší posudkovému lékaři, případně posudkové komisi sociálního zabezpečení.

V.

[20] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a přitom shledal, že řízení před soudem trpí vadou, k níž kasační soud přihlíží z úřední povinnosti, neboť mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé (srov. § 109 odst. 4 s. ř. s.).

[21] Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka podala dne 26. 9. 2011 žádost o přiznání invalidního důchodu. Rozhodnutím ze dne 7. 3. 2012 žalovaná přiznala stěžovatelce invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, a to na základě posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Přerov ze dne 19. 1. 2012. Stěžovatelka podala proti uvedenému rozhodnutí o důchodu námitky, ve kterých nesouhlasila s přiznáním invalidního důchodu podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Namítla, že její invalidita nastala následkem pracovního úrazu ze dne 24. 5. 2010, kdy ji napadl klient při jednání na úřadě, kde pracovala jako referentka. Žalovaná zamítla tyto námitky rozhodnutím ze dne 22. 6. 2012, neboť podle nového posudku o invaliditě ze dne 19. 4. 2012 byla stěžovatelka invalidní ve třetím stupni s mírou poklesu pracovní schopnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 70 %, přičemž tato invalidita nevznikla v souvislosti s pracovním úrazem. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti bylo zdravotní postižení podle kapitoly V. (duševní poruchy a poruchy chování), položky 5. (poruchy neurotické, vyvolané stresem a psychosomatické poruchy), písm. d. (těžké postižení) vyhlášky o posuzování invalidity. Invalidita stěžovatelky nastala dne 28. 12. 2011 bez souvislosti s pracovním úrazem.

[22] Stěžovatelka podala proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 6. 2012 žalobu, ve které setrvala na přesvědčení, že její invalidita vznikla následkem pracovního úrazu; namítla, že posudkoví lékaři se nezabývali příčinou vzniku jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, který nastal v souvislosti s napadením ze dne 24. 5. 2010. Před napadením netrpěla psychickými problémy, ale od napadení začala trpět nespavostí, úzkostnými pocity, úbytkem váhy či těkavostí.

[23] Rozsudkem ze dne 17. 9. 2013, čj. 72 Ad 41/2012 – 126, krajský soud zrušil rozhodnutí o námitkách ze dne 22. 6. 2012 a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Soud požádal o přezkum zdravotního stavu stěžovatelky Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě. Posudková komise dospěla v posudku ze dne 23. 11. 2012 k závěru, že uznání invalidity ve správním řízení bylo posudkovým omylem, neboť posuzující lékaři výrazně nadhodnotili zdravotní postižení stěžovatelky. Závěr posudkové komise potvrdil i soudem ustanovený znalec – posudkový lékař MUDr. Lorenc v posudku ze dne 22. 7. 2013. Na podkladě shora uvedeného krajský soud zrušil žalobou napadené rozhodnutí pro vady řízení, neboť žalovaná si ve správním řízení neopatřila důkazy v takovém rozsahu, aby byl prokázán skutečný stav věci. Krajský soud současně vrátil žalované věc k dalšímu řízení, ve kterém ji zavázal svým právním názorem, že stěžovatelka není invalidní a nebyla invalidní vůbec. Žalovaná nepodala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že kasační stížnost stěžovatelky (žalobkyně) proti uvedenému rozsudku odmítl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 15. 1. 2014, čj. 6 Ads 94/2013 – 13, pro opožděnost.

[24] Napadeným rozhodnutím žalovaná změnila rozhodnutí o důchodu tak, že výrokem I. zamítla žádost stěžovatelky o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona o důchodovém pojištění a výrokem II. odňala stěžovatelce invalidní důchod od 10. 2. 2014 podle § 56 odst. 1 písm. c) a § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. V odůvodnění rozhodnutí poukázala na rozsudek čj. 72 Ad 41/2012 – 126 a na závěry posudku posudkové komise ze dne 23. 11. 2012 a posudku MUDr. Lorence ze dne 22. 7. 2013, které byly pořízeny v soudním řízení a podle nichž stěžovatelka není invalidní. Žalovaná zdůraznila, že je vázána právním názorem soudu, podle kterého stěžovatelka není invalidní.

[25] Stěžovatelka podala proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 11. 2013 nyní projednávanou žalobu, ve které zdůraznila, že rozhodování správních orgánů i soudu se zcela odklání od merita věci. Původní žalobou se domáhala pouze změny důvodu přiznané invalidity, tj. že její invalidita nastala následkem pracovního úrazu. Stěžovatelka nikdy nezpochybnila původní posudky, které jí přiznaly invaliditu třetího stupně; v odvolacím řízení měla žalovaná pouze vyžádat znalecký posudek z oboru pracovního lékařství, což neučinila. Posudky MUDr. Lorence a ostravské posudkové komise nejsou zákonným podkladem, neboť vznikly bez osobního vyšetření stěžovatelky a na základě nahlédnutí do její zdravotnické dokumentace, k čemuž nedala souhlas. Stěžovatelka následně souhlasila (prostřednictvím své zástupkyně) s ustanovením nového znalce a komplexním přezkumem její invalidity. Vyjádřila však nesouhlas s ustanovením znaleckého konzultanta MUDr. Mgr. M. a odmítla se u něj vyšetřit; dále namítala, že znalec MUDr. Vicsápi ustanovený v řízení před krajským soudem jí neposkytuje potřebnou součinnost. Následně brojila proti posudku MUDr. Vicsápiho, který označila za neúplný a nepřesvědčivý; poukazovala na to, že MUDr. Vicsápi dospěl ke svým závěrům bez osobního vyšetření stěžovatelky a bez její úplné zdravotnické dokumentace.

[26] Krajský soud žalobu zamítl rozsudkem napadeným kasační stížností, přičemž se soustředil téměř výhradně na otázku stěžovatelčiny invalidity a ponechal stranou okolnost, že stěžovatelka již od 5. 9. 2012, kdy byla krajskému soudu doručena v pořadí první žaloba, nerozporovala závěry posuzujících lékařů o tom, že je invalidní ve třetím stupni, ale pouze se domáhala určení, že její invalidita nastala následkem pracovního úrazu.

[27] Ze shora popsaného skutkového stavu vyplývá, že správní orgán prvního stupně vyhověl žádosti stěžovatelky a přiznal jí invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Stěžovatelka brojila proti rozhodnutí o důchodu námitkami, ve kterých nerozporovala posouzení svého zdravotního stavu, pouze se domáhala určení, že její invalidita vznikla následkem pracovního úrazu. Žalovaná

o těchto námitkách původně rozhodla zamítavě, neboť se neztotožnila s názorem stěžovatelky o příčině vzniku invalidity; existence invalidity přitom nebyla mezi stranami sporná. Proti zamítavému rozhodnutí o námitkách podala stěžovatelka žalobu, v níž uplatnila prakticky jediný žalobní bod, podle kterého její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav nastal v důsledku pracovního úrazu. Stěžovatelka tedy nebrojila proti závěru správních orgánů vzešlých z dokazování ve správním řízení, že je invalidní ve třetím stupni.

[28] Navzdory tomu, že otázka stěžovatelčiny invalidity nebyla předmětem žalobních bodů, krajský soud přistoupil již v původním řízení vedeném pod sp. zn. 72 Ad 41/2012 mimo rámec žalobních bodů k novému zkoumání stěžovatelčina zdravotního stavu, a to s poukazem na princip plné jurisdikce. Vzhledem k tomu, že žalovaná nepodala proti původnímu zrušujícímu rozsudku krajského soudu kasační stížnost, lze teprve nyní posoudit správnost původního postupu krajského soudu.

[29] Původní postup krajského soudu nelze odůvodnit poukazem na princip plné jurisdikce. Podstatou tohoto principu je, že ačkoli soud ve správním soudnictví vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (srov. § 75 odst. 1 s. ř. s.), je oprávněn zopakovat nebo doplnit důkazy provedené správním orgánem a následně vyjít při svém rozhodnutí z takto zjištěného skutkového a právního stavu (srov. § 77 odst. 2 s. ř. s.). Zásada plné jurisdikce je důležitým atributem práva na spravedlivý proces. Soud nesmí být při svém rozhodování omezen ve skutkových otázkách jen tím, co zjistil správní orgán, a to ani co do rozsahu provedených důkazů, ani co do jejich obsahu a hodnocení z hledisek závažnosti, zákonnosti a pravdivosti. Není však cílem soudního přezkumu ve správním soudnictví nahrazovat činnost správního orgánu. Východiskem úvahy soudu o tom, zda a do jaké míry případně dokazování provádět, musí být respektování dispoziční zásady – posouzení důvodnosti žaloby z hlediska žalobních námitek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2007, čj. 1 As 32/2006 – 99, č. 1275/2007 Sb. NSS). Soud totiž projednává žalobu v mezích žalobních bodů (srov. § 75 odst. 2 s. ř. s.).

[30] Překročí-li krajský soud svévolně rámec přezkumné činnosti vymezený žalobními body (tj. nejedná-li tak z úřední povinnosti), lze v takovém jednání spatřovat jinou vadu řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, a tedy kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Přezkumem správního rozhodnutí mimo rámec žalobních bodů ztrácí soudní rozhodování atribut nestrannosti a rovnosti zbraní, neboť soud ve výsledku přiznává jedné ze stran více práv, než by jí jinak náleželo. Zruší-li krajský soud žalobou napadené rozhodnutí z jiných důvodů, než pro které tak může učinit z úřední povinnosti nebo pro důvodnost žalobních bodů, může dojít k nepřijatelné ingerenci soudní moci do výkonu veřejné správy a k překvapivému zásahu do právní jistoty a legitimního očekávání stran.

[31] V této souvislosti lze poukázat na nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 654/03, podle kterého *„jedním z aspektů práva na spravedlivý proces je na jedné straně postulát alespoň minimální míry předvídatelnosti soudního rozhodnutí, na straně druhé požadavek, aby se soud příslušným způsobem vypořádal s námitkami, jež účastník řízení uplatňuje. Jestliže rozhodnutí soudu je pro účastníka řízení s ohledem na dosavadní stav řízení, stav dokazování, existující procesní situaci a především uplatněné právní námitky překvapivé, nelze hovořit o tom, že soud dostal své povinnosti poskytovat jednotlivci soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Takové porušení práva na spravedlivý proces je intenzivnější v případě, kdy je taková překvapivost rozhodnutí podepřena skutečností, že obecný soud uplatní ve věci arbitrární postup namísto toho, aby se s námitkou uplatněnou účastníkem řízení řádně vypořádal. Takové rozhodnutí soudu je nutno považovat za výraz libovůle, který je rovněž v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny a současně podřívá důvěru jednotlivce v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR).“*

[32] Již v rozsudku ze dne 2. 9. 2004, čj. 3 Ads 60/2003 – 44, č. 884/2006 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud uvedl, že *„jestliže byl žalobce v řízení o dávce důchodového pojištění uznán plně invalidním, v žalobě dovozoval dřívější vznik plné invalidity a v rámci přezkumného řízení soudního bylo zjištěno, že není plně ani částečně invalidní, nelze jen z tohoto důvodu rozhodnutí správního orgánu zrušit, neboť by tak soud překročil rámec přezkumné činnosti vymezený ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s.“* Obdobně se vyjádřil Nejvyšší správní soud i v rozsudku ze dne 23. 3. 2006, čj. 6 Ads 61/2004 – 67, když uvedl, že *„je-li jediným žalobním bodem námitka žalobce (žadatele o plný invalidní důchod), že splňuje potřebnou dobu pojištění, přičemž krajský soud se získanou dobou pojištění vůbec nezabýval, ale pouze nad rámec podání správní žaloby znovu přezkoumával zdravotní stav žalobce, lze v tom spatřovat jinou vadu řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s].“*

[33] Pro nyní posuzovanou věc to znamená, že krajský soud nebyl oprávněn v řízení vedeném pod sp. zn. 72 Ad 41/2012 přezkoumávat zdravotní stav stěžovatelky, neboť její invalidita nebyla předmětem žalobních námitek, a tedy ani předmětem sporu mezi účastníky řízení. Sporné bylo pouze to, zda její invalidita nastala následkem pracovního úrazu. Pouze tato skutková otázka se měla stát předmětem dokazování před soudem. Pokud následně během dokazování vyšlo najevo, že nelze stanovit příčinu vzniku invalidity, neboť stěžovatelka není vůbec invalidní, měl krajský soud postupovat podle § 78 odst. 7 s. ř. s. a žalobu zamítnout pro nedůvodnost.

[34] Zamítavý rozsudek krajského soudu vydaný v nyní projednávané věci proto nemůže obstát. Žalobou napadené rozhodnutí totiž vychází výhradně z právního názoru krajského soudu vysloveného v předchozím zrušujícím rozsudku vydaného však v důsledku porušení dispoziční zásady. Přestože již stěžovatelka nenamítala tuto okolnost v nyní projednávané kasační stížnosti, je třeba ji považovat za podstatnou vadu řízení před správním orgánem, která měla za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, a k níž měl krajský soud přihlídnout z úřední povinnosti, neboť bránila přezkumu žaloby v mezích žalobních bodů. Protože krajský soud k této vadě nepřihlédl a žalobu zamítl, je i jeho rozhodnutí stíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, k níž Nejvyšší správní soud přihlíží z úřední povinnosti bez ohledu na to, zda ji stěžovatelka namítla v kasační stížnosti (srov. § 109 odst. 4 s. ř. s.).

[35] Shora popsanou vadu řízení nelze zhojit poukazem na to, že nesprávný zrušující rozsudek již nabyl právní moci a byl pro žalovanou závazný. Stěžovatelka totiž až dosud neměla procesní možnost brojit proti zrušujícímu rozsudku krajského soudu kasační stížností, neboť výrok zrušujícího rozsudku pro ni formálně znamenal procesní úspěch ve věci (žalobou napadené rozhodnutí bylo zrušeno v souladu s žalobním petitem), a její kasační stížnost by tudíž směřovala pouze proti důvodům rozhodnutí. Takovou kasační stížnost by Nejvyšší správní soud odmítl jako nepřipustnou podle § 104 odst. 2 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 7. 2015, čj. 5 Afs 91/2012 – 41, podle kterého platí, že *„kasační stížnost podaná účastníkem, který byl v řízení před krajským soudem procesně úspěšný a který nenamítá, že krajský soud měl výrokem ve věci rozhodnout jinak, je podle § 104 odst. 2 s. ř. s. nepřipustná“*).

[36] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zrušil kasační stížností napadený rozsudek a žalobou napadené rozhodnutí z úřední povinnosti a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení žalovaná nadále nebude vázána právním názorem krajského soudu o invaliditě stěžovatelky a znovu rozhodne o námitkách proti rozhodnutí o důchodu. Při rozhodování nic nebrání případnému postupu podle § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve znění pozdějších předpisů, který vylučuje v řízení o námitkách pravidlo obsažené v § 90 odst. 3 správního řádu o nepřipustnosti změny rozhodnutí o důchodu v neprospěch namítatele. I naposledy uvedená ustanovení zřetelně odlišují pravidla správního řízení o přiznání invalidního důchodu od principů

následného soudního přezkumu ve správním soudnictví. Tyto odlišnosti je třeba v soudním řízení respektovat.

[37] Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a zároveň zrušil i napadené rozhodnutí, rozhodl také o náhradě nákladů řízení (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2008, čj. 1 As 61/2008 - 98).

[38] Žalobkyně měla ve věci úspěch, náleží jí proto náhrada důvodně vynaložených nákladů řízení proti žalované, která úspěch neměla (srov. § 60 odst. 1 s. ř. s.). Mezi náklady řízení (srov. § 57 odst. 1 s. ř. s.) patří odměna zástupce a náhrada jeho hotových výdajů stanovená podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb ve znění účinném od 1. 1. 2013 (advokátní tarif). Odměna zástupce byla stanovena ve výši 3 x 1000 Kč za tři úkony právní služby v řízení před krajským soudem spočívající v převzetí a přípravě zastoupení, sepisu písemného podání ve věci samé – vyjádření žalobkyně ze dne 19. 8. 2015, a účasti na jednání [§ 7, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. b), d), g) advokátního tarifu] a 3 x 300 Kč jako paušální náhrada výdajů s těmito úkony spojenými (srov. § 13 odst. 3 advokátního tarifu); v celkové výši 3900 Kč. Za řízení před Nejvyšším správním soudem činí odměna zástupce 1000 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v sepisu kasační stížnosti [§ 7, § 9 odst. 2, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], zvýšená o náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu); celkem tedy 1300 Kč. K náhradě nákladů řízení v celkové částce 5200 Kč je nutno připočítat DPH 21 % ve výši 1092 Kč. Celkem tedy žalobkyni náleží na náhradě nákladů řízení částka 6292 Kč, kterou je žalovaná povinna zaplatit k rukám advokátky žalobkyně do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

[39] Nejvyšší správní soud nepřiznal advokátce žalobkyně odměnu za studium spisu krajského soudu ze dne 23. 7. 2015, neboť tento úkon neodpovídal úkonu právní služby podle § 11 odst. 1 písm. f) advokátního tarifu, na který advokátka poukazovala ve svém vyúčtování právního zastoupení ze dne 27. 8. 2015. Nejednalo se totiž o prostudování spisu při skončení vyšetřování, tj. specifický úkon právní služby v trestním řízení, nýbrž pouze o nahlédnutí do spisu vedeného soudem ve správním soudnictví, které nepředstavuje samostatný úkon právní služby, za který by advokátce náležela odměna dle advokátního tarifu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 2. února 2016

JUDr. Jan Passer
předseda senátu